C U R T E A D E A P E L B Ă L Ț I

Dosarul nr.21rji-728/2024 Prima instanţă: Judecătoria Edineț, sediul Briceni

Judecător: Aurelia Andronache

DECIZIE
În numele Legii

06 noiembrie 2024 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele completului de judecată: Dumitru Pușca
Judecătorii: Ruslana Burdeniuc, Angela Revenco

a examinat în ordine de recurs, recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 29.05.2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului **Goncearuc Vadim** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi argumentelor prezentate în şedinţă, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,

c o n s t a t ă :

Prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 30.03.2023, Goncearuc Vadim a fost condamnat în baza art.152 alin.(1), art.287 alin.(3), art.349 alin.(1^1) Cod penal, și prin prisma art.84 alin.(1) CP fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 2 ani 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În baza art.85 alin.(1) CP, pentru concurs de sentințe, la pedeapsa stabilită s-a adăugat în întregime pedeapsa neexecutată aplicată prin sentința Judecătoriei Edineț din 13.10.2022 și s-a stabilit pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 2 ani 6 luni 30 zile, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a

calculat din 30.03.2023, cu includerea în acest termen durata aflării în arest preventiv din 08.12.2022 până la 30.03.2023 (f.d.16-19). Sentința a devenit executorie la data de 15.04.2023 (f.d.20).

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 08.08.2023 s-a constatat faptul deținerii condamnatului Goncearuc Vadim în condiții inumane și degradante contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarul nr.11 Bălți, fiind redus termenul pedepsei în condițiile art.473^4 alin.(4), (6) CPP cu 223 zile (f.d.21-23), care a fost menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 23.01.2024 (f.d.24-26).

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Goncearuc Vadim s-a aflat în detenție: 1) în Penitenciarul nr.11 Bălți în perioada 13.12.2022-16.05.2023; 2) în Penitenciarul nr.2 Lipcani în perioada 16.05.2023-14.05.2024, data depunerii raportului (f.d.9-14).

La data de 16.05.2024 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Goncearuc Vadim împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. În motivarea plângerii condamnatul a invocat că, se deține în Penitenciarul nr.2 Lipcani începând cu 17.05.2023, în condiții inumane, și anume: nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m^2; celule populate cu diferite insecte; lipsa sistemului de ventilare; apă potabilă de calitate rea; lipsa locului pentru uscarea hainelor. A solicitat constatarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 29.05.2024, a fost admisă plângerea condamnatului Goncearuc Vadim împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Goncearuc Vadim a fost deținut în perioada 16.05.2023 – 14.05.2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total 364 (trei sute șaizeci și patru) zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art.473^4 alin.(4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Goncearuc Vadim cu 37 (treizeci și șapte) zile pentru 364 (trei sute șaizeci și patru) zile, în care acesta s-a aflat în detenție, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu calculare a 1 (o) zi de reducere pentru 10 (zece) zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Goncearuc Vadim *****, născut la *****, prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Dondușeni din 30.03.2023, cu închisoare pe un termen de 2 (doi) ani, s-a redus cu 37 (treizeci și șapte) zile.

A fost obligată administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheieri.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond, încheierea în termen a fost contestată cu recurs de către Directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 29.05.2024, rejudecarea cauzei şi pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Goncearuc Vadim.

În motivarea recursului a invocat următoarele argumente:

- în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Goncearuc Vadim au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie și anume: condamnatul a fost deţinut în celula bine iluminată şi ventilată; temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C; veceul se află în încăperea separată, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate; condamnatului i-a fost acordat dreptul la deplăsarea liberă pe teritoriul penitenciarului de la deşteptare pînă la stingere (6.00-22.00), în limitele stabilite de administraţia penitenciarului. El a avut acces liber în timpul zilei la terenurile sportive, biblioteca, ateliere de muncă, birourile de studii, biserica, grădina, zonele de recreaţie etc; spălarea hainelor se efectuiază prin intermediul spălătoriei penitenciarului, care este dotată cu 4 maşine de spălat de tip automat; în curtea sectorului este amenajat locul special pentru uscarea hainelor; fumatul în încăperile de locuit este interzis, în curtea sectorului este amenajat locul special pentru fumat; deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuiază trimestrial de agent economic special conform contractului încheiat; asistenţa medicală se acordă în regim non-stop; alimentaţia corespunde standartelor stabilite.

- din cele expuse mai sus rezultă, că în perioada deţinerii condamnatului Goncearuc Vadim în Penitenciarul nr.2 Lipcani, toate standartele minime de înreţinere a condamnaţilor au fost respectate, şi judecătorul de instrucţie neîntemeiat a ajuns la consluzie că în perioada sus indicată condamnatul Goncearuc Vadim a fost deţinut în condiiţiile de detenţie inumane şi degrdante.

Procedura înștiințării legale în instanța de recurs a fost executată (f.d.55-57).

Conform prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală: *”recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces”.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre acestea, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat la cauză de către Directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, părțile nu au depus referință asupra acestuia.

Verificând argumentele invocate în recurs şi verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat urmează a fi admis cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instață în alt complet reieşind din următoarele considerente.

Conform art.449 alin.(1) pct.2) lit. d) CPP, *judecând recursul, instanţa admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, şi dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs*.

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Conform art.469 alin.(1) pct.17[1]) Cod procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor.

Potrivit cererii depuse de condamnat în instanța de fond, acesta a solicitat constatarea aflării sale în detenție, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru perioada de timp, în care a fost deținut în Penitenciarul nr.2 Lipcani în calitate de condamnat în perioada 16.05.2023-14.05.2024 cu reducerea ulterioară a termenului de pedeapsă.

Colegiul arată că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie

luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Cu referire la obiecțiile expuse de recurent în cererea de recurs, Colegiul penal va fi solidar cu instanța de fond, apreciind ca fiind justă și legală soluția cu privire la constatarea, că Goncearuc Vadim a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr.2 Lipcani în total 364 zile, în calitate de condamnat.

Astfel, instanța de recurs reiterează faptul că întru adoptarea soluției pe caz, judecătorul de instrucție cu referire la rapoartele prezentate, a făcut o analiză amplă a condițiilor de detenție și cazare a condamnatului și anume reținând Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 (cu modificări ulterioare), prin care s-a aprobat Statutul executării pedepsei de către condamnați, care reglementează temeiul, condițiile şi procedura punerii în executare de către administrația penitenciară şi executării de către condamnați a pedepselor penale privative de libertate - închisoarea şi detențiunea pe viață, astfel în conformitate cu art. 224 Cod de executare, numărul maxim de condamnați admis pentru deținere în penitenciar în regimuri separate se stabilește de către ministrul justiției. La luarea deciziei, se ține seama de condițiile de menținere a regimului existent în penitenciar.

De asemenea, Colegiul penal arată că conform art. 225 alin. (4) Cod de executare, norma de spațiu locativ stabilit pentru un condamnat nu poate fi mai mică de 4 m^2, norma spațiului locativ fiind prevăzută şi la pct. 464 din Statutul executării pedepsei de către condamnați-fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții, iar pct.465 prevede că, numărul deținuților în celule este determinat de Codul de executare în funcție de tipul penitenciarului şi regimul de detenție, în celulele izolatorului disciplinar se deține de regulă unu, dar nu mai mult de doi deținuți.

Relevant la caz, întru motivarea soluției adoptate, Colegiul va rămâne solidar cu instanța de fond în aspectul în care s-a referit la Raportul privind vizita preventivă efectuată la data de 24.04.2018, potrivit cărui Penitenciarul nr. 2 Lipcani, este un penitenciar în care funcționează un sector de tip închis şi unul de tip semiînchis, pentru deținerea condamnaților de gen masculin care, în virtutea funcțiilor ocupate anterior, pot fi amenințați cu răzbunarea. În interiorul instituției sunt amplasate: sectorul locativ nr.1; sectorul locativ nr.2; carantina şi izolatorul disciplinar. La momentul vizitei, în instituție erau deținute 308 persoane, cu 22 persoane mai mult decât plafonul admis, dintre care 255 condamnați în sector de tip închis, dintre care 12 persoane erau separate pe securitatea personală în baza art.206 al Statutului executării pedepsei se condamnaților, și 53 condamnați,

deținuți în penitenciar în virtutea funcțiilor ocupate anterior, iar conform ordinul Ministerul Justiției nr.1159 din 19.12.2017, în vigoare la 01.01.2018, numărul maxim de deținuți admiși pentru deținere în Penitenciarul nr. 2 Lipcani a fost stabilit pentru 286 persoane. Deci, CpPT constată că la momentul vizitei fiecare condamnat beneficia de suprafața locativă mai puțin de 4 m^2, iar numărul de condamnați deținuți depășește numărul stabilit prin ordinul MJ. Instituția nu este asigurată cu personalul medical necesar, din care motiv reieșind din numărul de condamnați, Consiliul îşi exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale. Izolatorul medical este în stare avariată, practic imposibil de plasat persoane în condiţii apropiate de rele tratamente. Suplimentar, acest spațiu este folosit pentru depozitarea consumabilelor pentru programele de reducere a riscului. Baia este situată într-o clădire aparte și reprezintă un spațiu aproximativ de 40 m^2, acoperită cu teracotă, fără covorașe de cauciuc sau palete lin lemn; încăperea este foarte rece, lipsesc instrumentării pentru duş; este un spațiu deschis, fără pereți între fiecare duș; nu este asigurată intimitatea condamnaților. CpPT își exprimă îngrijorarea în privința stării tehnice şi sanitare a baie penitenciarului.

De asemenea, oportun este și faptul că la compartimentul ”Constatări” la pct. 12-17 se indică: 12. Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante; 18. Examinarea medicală se realizează în prezenta personalului nemedical în cazul vizitelor la stomatolog, dar şi in gărzile de noapte ale asistentelor medicale.

La caz, este justă aprecierea critică de către instanța de fond a aspectelor invocate de către administrația Penitenciarului nr.2 Lipcani, referitor la respectarea condiţiilor de detenţie, or acestea nu au fost fundamentate pe careva probe, or potrivit art.473^3 alin.(2) din Codul de procedură penală, ”sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare”. Pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța se va baza pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale, ce țin de acest aspect.

La fel, judecătorul de instrucție corect a statuat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Goncearuc Vadim pe parcursul detenței sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenţie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Reieșind din cele descrise supra, instanța de recurs apreciază ca fiind justă concluzia judecătorului de instrucție cu privire la aprecierea critică a aspectelor

invocate de către administraţia penitenciarelor, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa s-a bazat pe rapoartele organizaţiilor naţionale şi internaţionale ce ţin de acest aspect cât și de argumentele invocate de condamnat și apărătorul său.

În corespundere cu cele menționate, Colegiul remarcă, că având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanţă a încălcărilor privind condiţiile de detenţie, care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 2 zile, în dependenţă de gradul şi intensitatea suferinţelor, judecătorul just a analizat în ansamblu şi celelalte argumente invocate de către petent în plângerea depusă.

În acest sens, just s-a făcut referire la art. 473^4 alin.(3), (4) CPP.

Reieșind din cele menționate supra, judecătorul just a ajuns la concluzia că condamnatul Goncearuc Vadim a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr.2 Lipcani.

De asemenea Colegiul penal relevă și faptul, că instanța de fond ținând cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, întemeiat a considerat necesar de a calcula în condițiile art.473^4 alin. (4) CPP, și astfel just a redus pedeapsa calculând 1 (o) zi de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie.

Totuși Colegiul penal va casa încheierea judecătorului de instrucție din 29.05.2024 temei de casare fiind rotunjirea perioadei de 364 la 370 zile constatate în sarcina condamnatului de deținere în condiții inumane și degradante ce contravin prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel Colegiul penal consideră, că instanța incorect a conchis incidența prevederilor art.473^4 alin.(4) CPP în privința condamnatului Goncearuc Vadim, care stipulează în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), *instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat*, or, potrivit informației prezentate, acesta a fost condamnat la pedeapsa definitivă închisoare pe termen de 2 ani, începutul termenului-08.12.2022 sfârșitul termenului fiind 24.11.2024.

Astfel, Colegiul penal consideră, că la rotunjirea termenului constatat ca fiind deținut condamnatul în condiții inumane și degradante de la 364 la 370 zile calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) CPP și care nu au putut fi reduse separat,

instanța de judecată pripit a ajuns la concluzia privind necesitatea rotunjirii zilelor, or, aceasta este o prerogativă a instanței și nu o obligație, iar la caz deoarece condamnatul continuă să se dețină în penitenciar, sfârșitul termenului, fiind în noiembrie 2024 în privința zilelor rămase care nu au putut fi reduse, Colegiul penal consideră că, instanța urma să dispună ca acestea să fie lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Astfel, Colegiul penal conclude, că încheierea contestată nu corespunde motivelor expuse în partea descriptivă, relevându-se examinarea cauzei în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, în lipsa unei analize a practicii judiciare a instanțelor naționale de judecată în spețe similare, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție.

În lumina celor evidențiate Colegiul penal reține necesitatea admiterii recursului Directorului Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol în aspectul descris, or soluția judecătorului de instrucție este una contradictorie, defectuos motivată, constituind temei pentru recurs, prevăzut la art.444 alin.(1) pct.6) CPP și axându-se pe prevederile art. 449 alin. (1) p. 2) lit. d) CPP, va remite cauza la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanţa de judecată urmează să ţină cont de cele enunţate mai sus, şi în dependenţă de cele stabilite, să adopte o hotărâre legală şi întemeiată.

Conducându-se de prevederile art.449 alin.(1) p.2) lit.d), Colegiul penal,

D E C I D E :

Admite recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 29.05.2024, pronunțată în privința condamnatului Goncearuc Vadim, încheiere care se casează parțial, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele completului de judecată: Dumitru PUȘCA

Judecătorii: Ruslana BURDENIUC

Angela REVENCO